

Oordeelkunde en moed

2010/61
29 | 09 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Het vraagt veel oordeelkunde en moed als je zware knopen moet doorhakken zoals in het dossier van de Oosterweelverbinding en de hervorming van het secundair onderwijs. Al snel zie je door de bomen het bos niet meer. Toch lijken beide problemen van een heel andere orde. Is het Antwerps transportprobleem geen puur technische kwestie waarbij niet direct grote ideologische splijtzwammen verwacht worden?

Als we het echter hebben over de optie om de studiekeuze uit te stellen tot 14 jaar dan komt daar heel wat meer bij kijken. Het uitgangspunt hierbij is dat men denkt de sociale ongelijkheid te kunnen verminderen door een latere selectie van leerlingen in de verschillende onderwijsvormen (ASO, TSO, BSO). De doelstelling van minder kennisongelijkheid en het bestrijden van een te nauwe samenhang tussen de prestaties van leerlingen en hun socio-economische achtergrond kunnen een erg eerbaar objectief zijn. De lakmoestest voor

pragmatisch beleid is echter of men de meest productieve manier kiest om de officiële doelstelling te halen en of men openstaat voor kritiek. Zo wijzen talloze studies aan dat reeds voor de selectie bij het begin van het secundair onderwijs er al grote ongelijkheden bestaan. Dat betekent dus dat het probleem misschien beter anders aangepakt kan worden dan door iedereen langer samen te houden in een zogenaamd comprehensief onderwijsstelsel. Staat men ook open voor de kritiek dat het verkleinen van de kloof tussen

“

Dit betekent echter wel dat het voor de maatschappij belangrijk is om voldoende diverse opinies aan bod te laten komen.

”

sterke en zwakke leerlingen geen vrijgeleide mag zijn voor een nivellering naar beneden? Impliceert

het langer samenhouden van leerlingen niet dat de heterogeniteit

van de klas verhoogt waardoor beide groepen risico lopen op minder aangepast onderwijs? Zoals Thomas Jefferson al zei: niets is ongelijker dan het gelijk behandelen van ongelijken. In de Verenigde Staten is de discussie over het comprehensief onderwijs zo hoog opgelopen dat men het heeft over de “tracking wars”. In het stille Vlaanderen houdt men echter vol dat er eensgezindheid bestaat over het risico op nivellering. Nochtans bestaan er tonnen studies over het feit dat het differentiëren binnen de klas zijn limieten kent en leerkrachten op het terrein het koud krijgen als van bovenuit de tegengestelde mythe wordt gekoesterd.

De verleiding is altijd groot om opgesloten te geraken in één bepaalde visie. Ideologieën hebben uiteraard hun bestaansreden. De econoom Schumpeter benadrukte op het einde van zijn leven dat ideologisch georiënteerde wetenschappers erg waardevol kunnen zijn omdat hun visie van hen enorm gedreven zoekers maakt. Dit betekent echter wel dat het voor de maatschappij belangrijk is om voldoende diverse opinies aan bod te laten komen. Zoniet loopt men het risico op een vertekend beeld van de realiteit. Schumpeter geloofde dat dit zich op lange termijn wel uitzuivert. Zelf hou ik het erop dat dominees van een bepaalde ideologie meestal enkel voor eigen kerk preken en het zich wel heel gemakkelijk maken. Veel denken hoeven ze niet meer te doen aangezien het script volledig uitgetypt is en men met broeders van hetzelfde geloof hartverwarmende maar steriele

discussies kan voeren. Op korte termijn kan het zich afsluiten voor alternatieven echter soms heel veel geld kosten. De transporteconomen die stellen dat de Oost-erweelverbinding economisch onverantwoord is, werden niet gehoord. Als het echter over de toekomst van onze kinderen gaat, is een tunnelvisie echter misschien nog noodlottiger.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom Itinera Institute,

*Verschenen als opiniestuk in De Tijd van
29/09/2010*

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.